

KS. GINTER DZIERŻON

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
Warszawa

NADZWYCZAJNE FORMY NOTYFIKACJI DEKRETU POSZCZEGÓLNEGO (KAN. 55–56 KPK)

Słowa kluczowe: prawo kościelne, notyfikacja, dekret poszczególny

1. Wstęp. 2. Notyfikacja ze względu na zaistnienie najpoważniejszej przyczyny (kan. 55 KPK).
2.1. Założenia generalne. 2.2. Walor teoretycznoprawny warunków proceduralnych. 3. Notyfikacja równoznaczna (kan. 56 KPK). 3.1. Założenia generalne. 3.2. Hipotezy ujęte w kan. 56 KPK.
4. Zakończenie

1. WSTĘP

W kan. 48–58 KPK prawodawca skodyfikował regulacje dotyczące dekretów poszczególnych. W procesie formacyjnym dekretu istotną rolę odgrywa notyfikacja, będąca aktem komunikacji¹. W formie normatywnej odniesiono się do tej kwestii w kan. 1520 § 1 KKKW, stwierdzając: „Dekret posiada moc prawną po zakomunikowaniu temu, dla kogo jest przeznaczony, w sposób, który według ustaw i warunków miejscowych jest najpełniejszy”.

W legislacji zachodniej zasady generalne co do notyfikacji dekretu poszczególnego zostały skodyfikowane w kan. 54 § 2 KPK. Według tej normy, „Tylko wtedy można domagać się wykonania poszczególnego dekretu, gdy został zgodnie z przepisami prawa doręczony jako legalny dokument”. Z zapisu tego kanonu wynika, iż formą zwyczajną notyfikacji jest dostarczenie dekretu na piśmie. Oprócz tej formy, w kanonicznym porządku prawnym przewidziano także dwie formy nadzwyczajne notyfikacji ujęte w kan. 55–56 KPK. Kanony, które stanowią przedmiot zainteresowania w tym opracowaniu, są nowe; takie zapisy bowiem nie występowały w kodyfikacji pio-benedyktyńskiej.

¹ Por. S. Panizo Orallo, *Notificación*, w: *Diccionario general de Derecho Canónico*, red. J. Otaduy, A. Viana, J. Sedano, t. 5, Pamplona 2012, 580: „La notificación-en la vida jurídica-es un acto de comunicación. En general forma parte del procedimiento del acto y es uno de dos elementos que comprende el proceso de formación del acto”.

W przywołanych regulacjach postanowiono: „Zachowując przepisy kan. 37 i 51, gdy bardzo poważna przyczyna nie pozwala na doręczenie tekstu dekretu na piśmie, wtedy powiadomienie o dekreście ma miejsce przez odczytanie temu, dla którego jest przeznaczony, wobec notariusza lub dwóch świadków. Zredagowany dokument o tym fakcie winien być podpisany przez wszystkich obecnych” (kan. 55 KPK). Z kolei kan. 56 KPK ma następującą treść: „Powiadomienie o dekreście ma miejsce, jeżeli osoba, dla której jest przeznaczony, prawnie wezwana po odbiór dekretu lub wysłuchanie jego treści, nie mając słusznego powodu, nie stawiała się albo odmówiła złożenia podpisu”. Na marginesie należy dodać, iż w Kodeksie Kanonów Kościołów Wschodnich skodyfikowano tę kwestię w kan. 1520 §§ 2–3 KKKW, który ma nieco bardziej precyzyjne brzmienie².

Biorąc pod uwagę zapisy kan. 55 i 56 KPK, trzeba rozróżnić między nadzwyczajną formą notyfikacji ze względu na zaistnienie najpoważniejszej przyczyny (kan. 55 KPK) oraz notyfikacją w formie równoznacznej (kan. 56 KPK).

2. NOTYFIKACJA ZE WZGLĘDU NA ZAISTNIENIE NAJPOWAŻNIEJSZEJ PRZYZYNY (KAN. 55 KPK)

2.1. ZAŁOŻENIA GENERALNE

Treść obecnego kan. 55 KPK występowała już w kan. 55 Schematu z 1980 r.³. Według J. Mirasa, ten sposób notyfikacji jest sposobem wyjątkowym⁴. Większość kanonistów skłania się ku tezie, iż nadzwyczajność formy wynika z faktu, iż w tym przypadku spotykamy się z wyjątkiem od zasady generalnej dotyczącej pisemności dekretu⁵. J. García Martín swe twierdzenie odniósł do treści kan. 37 i 51 KPK⁶; J. Miras natomiast powołał się na dyspozycję kan. 54 § 2 KPK⁷.

Zasadniczą racją możliwości aplikacji hipotezy ujętej w kan. 55 KPK jest wystąpienie najpoważniejszej przyczyny (*gravissima ratio*). Jak pisze J. Canosa, tego typu przyczynę cechują te same komponenty co przyczynę słuszną, a więc propor-

² Treść tych kanonów jest następująca: kan. 1520 § 2 KKKW: „Jeśli niebezpieczeństwo naruszenia dobra publicznego lub prywatnego sprzeciwia się podaniu tekstu dekretu na piśmie, władza kościelna może polecić, aby dekret odczytano temu, dla kogo jest przeznaczony w obecności dwóch świadków lub notariusza, a następnie należy sporządzić relację z czynności ustnej, którą podpisują wszyscy obecni, po dokonaniu tych czynności dekret uważa się za doręczony”.

Kan. 1520 § 3 KKKW: „Jeśli zaś ten, dla którego dekret jest przeznaczony, odmawia jego przyjęcia lub wezwany według norm prawa do odebrania lub wysłuchania dekretu nie stawiał się bez słusznej przyczyny uznanej za taką przez autora dekretu lub odmawia podpisania relacji z przekazu ustnego, dekret uważa się za doręczony”.

³ Por. H. Socha, *Allgemeine Normen*, w: *Münsterischer Kommentar zum Codex Iuris Canonici*, red. K. Lüdicke, t. 1, Essen 1985, ad 55, 3.

⁴ Por. J. Miras, *Comentario al can. 55 CIC*, w: *Comentario exegético al Código de Derecho Canónico*, red. A. Marzoa, J. Miras, R. Rodríguez-Ocaña, t. 1, Pamplona 1996, 577.

⁵ Por. J. García Martín, *Le norme generali del Codex Iuris Canonici*, Roma 1999, 227.

⁶ Por. tamże.

⁷ Por. J. Miras, dz.cyt., 576.

cyjność, obiektywność i wyjątkowość, z tym, że w tym wypadku przyczyna jest słuszna, jeśli jest poważna⁸.

Kategorię najpoważniejszej przyczyny doktryna wiąże z szczególnymi uwarunkowaniami, w których występują bardzo poważne trudności z dostarczeniem dekretu adresatowi⁹. Rozwijając ten wątek, kanoniści podkreślają, że przeszkoda w doręczeniu dokumentu może mieć zarówno charakter fizyczny, jak i moralny¹⁰. W tym kontekście w literaturze przykładowo wskazuje się na niebezpieczeństwo powstania skandalu, szkody, nieporozumień we wspólnocie wiernych; nie wyklucza się również, że mogą wystąpić specyficzne rozwiązania prawa świeckiego w których nie zezwala się na potwierdzenie przyjęcia kościelnego aktu administracyjnego¹¹. Z bardziej precyzyjnym ujęciem tej kwestii mamy do czynienia w kan. 1520 § 2 KKKW. W regulacji tej bowiem skonstatowano, że można stosować tę formę, jeśli wystąpi niebezpieczeństwo naruszenia dobra publicznego lub prywatnego. Przy tym należy zauważyć, iż w legislacji wschodniej nie mówi się o poważnym niebezpieczeństwie, lecz wskazuje się jedynie na wystąpienie niebezpieczeństwa.

Kategoria najpoważniejsza, przyczyna jest kategorią dyskrecyjną. Według kanonistów, ocena zaistniałej sytuacji należy do posiadającego władzę¹². W legislacji wschodniej normatywnie tę kwestię ujęto w kan. 1520 § 2 KKKW, postanawiając, iż decyzja co do zastosowania tej formy należy do władzy kościelnej.

2.2. WALOR TEORETYCZNO-PRAWNY WARUNKÓW PROCEDURALNYCH

Jeżeli wystąpi wymieniony warunek, jakim jest najpoważniejsza przyczyna, wówczas prawodawca zezwala na odczytanie dekretu adresatowi. Według kanonistów, w tym wypadku odbiorca musi dysponować zdolnością receptywną¹³.

Czynności, o których traktuje kan. 55 KPK, powinny być dokonane wobec notariusza lub wobec dwóch świadków¹⁴. Notariuszem może być kanclerz kurii, który jest w tej instytucji pierwszym notariuszem lub inny notariusz (kan. 482–484 KPK)¹⁵.

Komentatorzy trafnie zauważają, że w analizowanej normie ustawodawca nie określił warunków co do bycia świadkiem. Generalnie w doktrynie wskazuje się, że chodzi o osoby, które są zdadne do potwierdzenia zaistniałego faktu wiążącego się z odczytaniem treści dekretu. Podkreśla się, że powinny one spełnić warunki dotyczące świadka, określone w prawie procesowym (kan. 1549–1550 KPK)¹⁶.

⁸ Por. J. Canosa, *Causa grave*, w: *Diccionario general de Derecho Canónico*, red. J. Otaduy, A. Viana, J. Sedano, t. 1, Pamplona 2012, 958.

⁹ Por. J. Miras, dz.cyt., 577.

¹⁰ Por. J. García Martín, dz.cyt., 228.

¹¹ Por. tamże, dz.cyt., 228; H. Socha, *Allgemeine Normen*, ad 56, 2.

¹² Por. V. De Paolis, A. D'Auria, *Le norme generali di Diritto Canonico. Commento al Codice di Diritto Canonico*, Roma 2008, 218; J. Krukowski, *Komentarz do kan. 55 KPK*, w: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, red. J. Krukowski, R. Sobański, t. 1, Poznań 2003, 118.

¹³ Por. J. Miras, dz.cyt., 577.

¹⁴ Por. H. Socha, dz.cyt., ad 56, 4.

¹⁵ Por. J. Miras, dz.cyt., 578.

¹⁶ Por. H. Socha, dz.cyt., ad 55, 4.

Wobec zapisu kan. 55 KPK rodzi się jednak zasadnicze pytanie natury teoretycznoprawnej: czy obecność osób wymienionych w normie jest wymogiem wymaganym do ważności notyfikacji, czy też jedynie do jej godziwości? Odpowiadając na to pytanie, wstępnie trzeba skonstatować, że zapis kan. 55 KPK nie spełnia wymogów dotyczących ustaw unieważniających i uniezdolniających (kan. 10 KPK). Oznacza to zatem, że nie należy traktować tych wymogów w kategoriach warunków wymaganych do ważności aktu, lecz jedynie do jego godziwości. Popierając to twierdzenie, pragnę przywołać rozwiązania dotyczące zwyczajnej formy kanonicznej zawarcia małżeństwa, w myśl których obecność świadka kwalifikowanego i dwóch świadków zwykłych jest wymogiem wymaganym do ważności aktu (kan. 1108 KPK). W regulacji tej prawodawca użył wyraźnego zwrotu „Tylko te małżeństwa są ważne”, spełniającego warunki określone w kan. 10 KPK. Takiego charakteru natomiast nie ma zapis kan. 55 KPK. Stąd też, opierając się na wspomnianych przesłankach, należy przyjąć, iż do notyfikacji wystarczy obecność jednej osoby, która przeczyta dekret; lektura bowiem jego treści jest warunkiem komunikacji.

Należy dodać, iż we współczesnej kanonistyce autorzy rozważający ten wątek posługują się wyłącznie interpretacją literalną, nie posiłkują się natomiast wykładnią systemową. Odnosząc się do tej kwestii, V. De Paolis i A. D'Auria skonstatowali, iż w tym wypadku wystarczy obecność samego notariusza, który jest świadkiem kwalifikowanym¹⁷. Wydaje się, iż taki sposób wykładni jest niewłaściwy, gdyż nie uwzględnia wspomnianej interpretacji systemowej.

Treść kan. 55 KPK wieńczy zdanie „Zredagowany dokument o tym fakcie winien być podpisany przez wszystkich obecnych”. Komentując ten zapis, pragnę zwrócić uwagę, iż podobnie jak w poprzednim przypadku, autorzy analizujący to zdanie opierają się wyłącznie na wykładni literalnej. Co więcej, niektórzy z nich interpretują je błędnie. Otóż w *Komentarzu*, opracowanym przez W. Aymansa i K. Mörsdorfa, napisano, iż stosowny dokument powinien zostać podpisany przez notariusza i dwóch świadków; podpisy innych osób nie są konieczne¹⁸. Twierdzenie tych niemieckich kanonistów jest niepoprawne. W kan. 55 KPK bowiem mówi się, że dekret powinien zostać podpisany przez notariusza lub przez dwóch świadków. Zauważamy, iż w tym zapisie normatywnym prawodawca użył alternatywy, a nie koniunkcji. W tym kontekście poprawne jest twierdzenie wyrażone przez T. Jimenés Urresti i F. Urrutię. Kanonisci ci bowiem utrzymują, iż dokument powinien zostać podpisany przez wszystkich obecnych, to znaczy przez adresata aktu, lektora, notariusza lub dwóch świadków¹⁹.

Tego typu twierdzenia należy uznać jednak za zwykłe uproszczenie. Zastosowana przez ustawodawcę w kan. 55 KPK technika legislacyjna koresponduje wprawdzie z ogólnymi wytycznymi dotyczącymi pisemności poszczególnych aktów administracyjnych (kan. 37 KPK), w tym i dekretów (kan. 51 KPK); zapisy te, w tym także analizowane finalne zdanie kan. 55 KPK nie mają jednak charakteru

¹⁷ Por. V. De Paolis, A. D'Auria, dz.cyt., 218.

¹⁸ Por. W. Aymans, K. Mörsdorf, *Kanonisches Recht*, t. 1, Paderborn–München–Wien–Zürich 1991, 242.

¹⁹ Por. T. Jimenés Urresti, *Comento al. can. 55 CIC*, w: *Código de Derecho Canónico. Edición bilingüe comentada*, red. L. De Echeveria, Madrd 1985, 52; F. Urrutia, *De normis generalibus. Adnotationes in Codicem: Liber I*, Romae 1983, 38.

ustaw unieważniających i niezdolniających (kan. 10 KPK). Nie podzielam poglądu wyrażonego przez J. Mirasa, zgodnie z którym dekret w kanonicznym porządku prawnym w każdym przypadku powinien zostać wydany na piśmie²⁰. Na potwierdzenie tej tezy pragnę przywołać brzmienie kan. 474 KPK, który ma charakter ustawy unieważniającej. W regulacji tej bowiem występuje dyspozycja o następującej treści: „Akta kurii, które powstały, by wywołać skutek prawny, winny być podpisane przez ordynariusza, od którego pochodzą, i to do ważności [...]” (podkreśl. G.D.). Ustosunkowując się negatywnie do poglądu Mirasa, pragnę spostrzec, iż w prawie kościelnym prawodawca nie wyklucza też możliwości nałożenia nakazu, który jest dekretem w formie ustnej (kan. 49, 58 § 2 KPK).

Zatem należy przyjąć, że wymogi zawarte w kan. 55 KPK są wymogami wymaganymi wyłącznie do godziwości aktu. Przy tym pragnę podkreślić z całym naciskiem, iż w procesie formacyjnym dekretu nie należy lekceważyć wypełnienia tych warunków. Podzielam opinię wyrażoną przez V. De Paolisa i A. D’Aurię, iż zobowiązanie do podpisania sporządzonego dokumentu jest gwarantem sprawiedliwości, prawa do obrony adresata, a także jest konieczne do celów dowodowych²¹.

3. NOTYFIKACJA RÓWNOZNACZNA (KAN. 56 KPK)

3.1. ZAŁOŻENIA GENERALNE

W kan. 56 KPK ustawodawca ujął kolejną formę notyfikacji, jaką jest notyfikacja równoznaczna. Dyspozycja tej normy odnosi się do sytuacji, w których adresat jest nieobecny lub odmówił złożenia podpisu. W literaturze ten sposób notyfikacji określa się mianem *initimatio praesumpta*²², bądź też formą legalną, ponieważ w zapisie tego kanonu występuje domniemanie legalne co do notyfikacji dekretu²³.

Założeniem uprzednim w tym wypadku jest wezwanie zgodnie z prawem odbiorcy dekretu²⁴. Zdaniem kanonistów, jeśli adresat nie przyjąłby tego aktu z powodu słusznej przyczyny, jaką może być np. choroba, czy też prześladowania, wówczas należy powtórzyć wezwanie²⁵. W myśl doktryny, przyczyna słuszna w hierarchizacji przyczyn leży na najniższym stopniu. Nie oznacza to jednak, że chodzi o przyczynę błahą.

3.2. HIPOTEZY UJĘTE W KAN. 56 KPK

Biorąc pod uwagę treść kan. 56 KPK, komentatorzy rozróżniają między dwiema hipotezami, mianowicie przypadkiem, jakim jest niestawienie się osoby oraz

²⁰ Por. J. Miras, dz.cyt., 575.

²¹ Por. V. De Paolis, A. D’Auria, dz.cyt., 218.

²² Por. H. Socha, dz.cyt., ad 56, 1.

²³ Por. J. García Martín, dz.cyt., 229.

²⁴ Por. tamże, 229; H. Socha, dz.cyt., ad 56, 3.

²⁵ Por. P. Pinto, *De normis generalibus*, w: *Commento al Codice di Diritto Canonico*, red. P. Pinto, Città del Vaticano 2001, 40; H. Socha, dz.cyt., ad 56, 7.

odmówienie złożenia podpisu przez adresata. Funkcjonowanie obu hipotez opiera się na nieco odmiennych mechanizmach opartych na fikcji prawnej.

Trafnie zauważył J. Miras, iż podstawą pierwszej hipotezy jest fikcja prawna, polegająca na tym, że dekret staje się prawnie skuteczny bez względu na to, czy ten, dla którego jest przeznaczony akt, zna jego treść. A zatem w takiej sytuacji występuje notyfikacja²⁶.

Z kolei druga hipoteza wiąże się z sytuacją, w której adresat zna treść dekretu; nie ma jednak woli jego podpisania. W tym wypadku uzupełnienie przez prawo dotyczy wyłącznie wymogu formalnego, jakim jest brak podpisu²⁷. Na marginesie należy dodać, iż z podobnym ujęciem spotykamy się w kan. 1510 KPK, dotyczącym notyfikacji pozwu sądowego. W regulacji tej bowiem postanowiono: „Pozwany, który odmawia przyjęcia pozwu albo przeszkadza w dotarciu do niego wezwania, uznany jest za wezwanego, zgodnie z przepisami prawa”²⁸.

Według V. De Paolisa i A. D’Aurii, domniemania ujęte w kan. 56 KPK należy traktować jako *praesumptio iuris et de iure*. W takiej sytuacji nie ma więc możliwości wprowadzenia dowodu przeciwnego²⁹.

4. ZAKOŃCZENIE

Z przeprowadzonych analiz wynika, iż dyspozycje zawarte w kan. 55 i 56 KPK mają charakter kazualny. Zdaniem kanonistów, znaczne uszczegółowienie norm dotyczących dekretów poszczególnych jest konieczne, gdyż jak pisał E. Labandeira, ze względu na fakt, że akt administracyjny ingeruje poważnie w sferę podmiotową wiernych, dlatego uznano za stosowne normatywne ujęcie w detalach aspektów substancjalnych i proceduralnych procesu formacyjnego dekretów³⁰.

W literaturze większość komentatorów dokonało pobieżnej, literalnej analizy zapisów kan. 55 i 56 KPK. J. Miras, biorąc pod uwagę rozwiązanie, w myśl którego w kanonicznym porządku prawnym nakazy poszczególne mogą również uzyskać skuteczność prawną w formie ustnej (kan. 58 § 2 KPK), uznał formy notyfikacji, o których mowa w analizowanych kanonach, za dodatkowe zwyczajne formy notyfikacji³¹. W niniejszym opracowaniu problem ten ujęto jednak z nieco innej perspektywy, mianowicie, ze względu na wyjątkowy charakter uwarunkowań, w których mogą być aplikowane hipotezy zawarte w tych kanonach, opowiedziano się za tezą, iż w tym wypadku chodzi o nadzwyczajne formy notyfikacji. W opozycji bowiem do przymiotnika „zwyczajny” przymiotnik „nadzwyczajny”. Na poparcie tej tezy jako przykład pragnę

²⁶ Por. J. Miras, dz.cyt., 578; J. García Martín, dz.cyt., 229.

²⁷ Por. J. Miras, dz.cyt., 579.

²⁸ Por. H. Socha, dz.cyt., ad 56, 5.

²⁹ Por. V. De Paolis, A. D’Auria, dz.cyt., 218.

³⁰ Por. E. Labandeira, *Trattato di diritto amministrativo canonico*, Milano 1994, 220: „[...] decreto é l’atto amministrativo per autonomia e che esso incide in modo decisivo sulla sfera soggettiva dei fedeli, si sarebbe dovuto ritenere opportuno disciplinare più dettagliatamente taluni aspetti sostanziali e procedurali di tale decreto”.

³¹ Por. J. Miras, dz.cyt., 575.

przywołać instytucję formy nadzwyczajnej zawarcia małżeństwa (kan. 1116 KPK). Można ją stosować wyłącznie w specyficznych, wyjątkowych uwarunkowaniach.

W przeprowadzonych badaniach wykazano, iż warunki określone w kan. 55 KPK nie są warunkami wymaganymi do ważności notyfikacji, lecz jedynie do godziwości. Zapisy zawarte w tych normach korespondują z tymi, które dotyczą pisemności aktu poszczególnego (kan. 37 KPK), w tym również dekretu poszczególnego (kan. 51 KPK). Należy dodać, iż z bardziej precyzyjnym ujęciem tej kwestii spotykamy się w kan. 1520 §§ 2–3 KKKW. W regulacji tej bowiem ustawodawca po wyszczególnieniu warunków notyfikacji zwięździł normę zwrotem „dekret uważa się za doręczony”. Analizując treść tego kanonu, pragnę jednak spostrzec, że pomimo tego, iż jego brzmienie jest wprawdzie bardziej precyzyjne, to jednak poprzez wprowadzenie tego typu zwrotu ustawodawca substancjalnie nie zmienił normatywnego charakteru tego zapisu. Ferując tego typu tezę, pragnę zwrócić uwagę, iż w legislacji wschodniej funkcjonuje także kategoria ustaw unieważniających i unieczolniających (kan. 1495 KKKW). Kan. 1495 KKKW posiada identyczną treść jak kan. 10 KPK. A zatem zarówno wymogi ujęte w kan. 55 KPK, jak i w kan. 1520 § 2 KKKW są jedynie wymogami obligującymi do godziwości aktu. Wydaje się, iż taka konkluzja jest koherentna z istotą instytucji notyfikacji; jej elementem istotnym bowiem jest zakomunikowanie adresatowi treści dekretu. Warunki określone w wymienionych kanonach służą zatem jedynie uzyskaniu pewności co do zaistnienia tego faktu. Co więcej, teza ta znajduje także poparcie w drugiej hipotezie zawartej w kan. 56 KPK. W regulacji tej bowiem prawodawca uznał skuteczność notyfikacji, pomimo odmowy złożenia podpisu przez adresata dekretu.

Pragnę podkreślić, iż w praktyce administracyjnej nie należy jednak podchodzić lekceważąco do wypełnienia wymogów, o których traktuje kan. 55 KPK. Pisemny charakter notyfikacji, jak wykazano w tym opracowaniu, jest bowiem gwarantem sprawiedliwości, prawa do obrony adresata; przede wszystkim zaś jest konieczny do celów dowodowych.

W konkluzji trzeba też odnieść się do form równoznacznych notyfikacji, o których mowa w kan. 56 KPK. Ich wprowadzenie dopełnia inne formy skodyfikowane w kan. 54 i 55 KPK. Funkcjonowanie tego typu rozwiązań opartych na mechanizmach fikcji jest zasadne. Wydawanie dekretów bowiem niejednokrotnie prowadzi do powstania napięć pomiędzy jego dawcą a adresatem. Rozwiązania te zatem dają pewność co do skuteczności tych aktów administracyjnych w kanonicznym porządku prawnym.

BIBLIOGRAFIA

1. Źródła

Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich promulgowany przez papieża Jana Pawła II, Lublin: Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL – Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej „Gaudium” 2002.

Kodeks Prawa Kanonicznego. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań: Pallottinum 1984.

2. Literatura

- Aymans W., Mörsdorf K., *Kanonisches Recht*, t. 1, Paderborn–München–Wien–Zürich: Herder 1991.
- Canosa J., *Causa grave*, w: *Diccionario general de Derecho Canónico*, red. J. Otaduy, A. Viana, J. Sedano, t. 1, Pamplona: Universidad de Navarra 2012, 958–959.
- De Paolis V., D'Auria A., *Le norme generali di Diritto Canonico. Commento al Codice di Diritto Canonico*, Roma: Urbaniana University Press 2008.
- García Martín J., *Le norme generali del Codex Iuris Canonici*, Roma: Marcianum Press 1999.
- Jiménez Urresti T., *Comento al. can. 55 CIC*, w: *Código de Derecho Canónico. Edición bilingüe comentada*, red. L. De Echeveria, Madrid: Biblioteca de Autores Cristianos 1985, 52.
- Krukowski J., *Komentarz do kan. 55 i 56 KPK*, w: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, red. J. Krukowski, R. Sobański, t. 1, Poznań: Pallottinum 2003, 117–119.
- Labandeira E., *Trattato di diritto amministrativo canonico*, Milano: Giuffrè 1994.
- Miras J., *Comentario al can. 55 CIC*, w: *Comentario exegético al Código de Derecho Canónico*, red. A. Marzoa, J. Miras, R. Rodríguez-Ocaña, t. 1, Pamplona: Universidad de Navarra 1996, 575–579.
- Panizo Orallo S., *Notificación*, w: *Diccionario general de Derecho Canónico*, red. J. Otaduy, A. Viana, J. Sedano, t. 5, Pamplona: Universidad de Navarra 2012, 580–583.
- Pinto P., *De normis generalibus*, w: *Commento al Codice di Diritto Canonico*, red. P. Pinto, Città del Vaticano 2001, 1–109.
- Socha H., *Allgemeine Normen*, w: *Münsterischer Kommentar zum Codex Iuris Canonici*, red. K. Lüdicke, t. 1, Essen 1985, ad 55 i 56.
- Urrutia F., *De normis generalibus. Adnotiones in Codicem: Liber I*, Romae: Pontificia Universitas Gregoriana 1983.

EXTRAORDINARY FORMS OF NOTIFICATION OF SINGULAR DECREES (CANN. 55–56 CIC)

Summary

The author of the presented article carried out a thorough interpretation of cann. 55 and 56 CIC. His analyses show that the conditions specified in can. 55 CIC are required in order to make a decree fair but are not necessary to make it valid. The author claims that despite the nature of these requirements one should not treat them disrespectfully in their administrative practice. This is because the written form of a decree guarantees its justice and gives its addressees the right to defense. First and foremost, however, a written record is necessary for evidential purposes.

The author believes that a form equivalent to a notification described in can. 56 CIC complements other forms codified in cann. 54 and 55 CIC. It is his opinion that introducing this kind of solutions based on mechanisms of fiction is justifiable since issuing decrees often generates tensions between the parties involved. He understands that the functioning of such solutions ensures the effectiveness of these administrative acts even in specific situations.

Key words: ecclesiastical law, notification, singular decree